

DAHAVSKI POROČEVALEC

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA NARODNEGA ODBORA

Štev. 13

Dachau, dne 15. maja 1945

PREGLED SAVEZNIČNE ŠTAMPE PO PITANJU TRSTA ZVANIČNO GLEDIŠTE ENGLJSKE I SJEDINJENIH DRŽAVA KRITIKA LONDONSKE KAMPANJE

LONDON, 15. maja - Maršal Tito je bil po diplomatski poti obveščen o uradnem naziranju Anglije in Združenih držav glede na končno rešitev tržaskoga vprašanja na mirovni konferenci.

j - BEOGRAD, 15. maja - Posotpek angleških novinarjev v poročanju o tržaskem vprašanju naleta na vedno strožjo kritiko osotaloga evropskega časopisja. V splošnem prevladuje mišljenje, da tvorijo Slov. Primorje, Istra in Trst samo sestaven del slovenskega zalodja in se samo z njim nerazdružljivo spojeni. Tega ne more preprediti še tako močno povdarjanje italijanstva Trsta, o katerem se tudi točno ve, kako je v zadnjem četrtstoletju nastalo: s poitalijancevanjem tržaskih Slovencev in prišeljevanjem Italijanov iz Italije pod krinko raznih služb, zlasti državnih.

FRANCOSKI POUK ITALIJANOM

PARIZ, 15. maja - Fikajšni tisk živahno spremlja razpravljanje o Trstu. Listi počitajo Italijanom, da so v preteklih 25 letih na debelo poitalijancevali tržasko prebivalstvo in celo nrtvih na pokopališčih niso pustili na miru in jim spreminjali priimke. Dnevnikincitirajo vrsto takih dejanj in naglašajo, da je sedanja politika Italijanov samo nadaljevanje Musolinijevoga imperia = lizma.

WASHINGTON, 15. maja - Angleški zunanji minister Eden in podpredsednik angleške vlade major. Atlee sta imela daljša posvetovanja s prezidentom Trumanom o Avstraliji, Novi Zelandiji in drugih britanskih kolonijah ter o Trstu.

TRST IN TRŽASKI FAŠISTI

j - BEOGRAD, 15. maja - V razpravi o pripadnosti Trsta velja poudariti, kako soglasno presojuje stvar resnično demokratično misleči novinarji. Tako trdi dopisnik "Timesa", da so italijanska demokracija ne zaveda, kako globok je vpliv zašloga fašizma se vedno na njo v vseh odtenkih imperijalističnega naziranja. Zato si je nakopal italijanski narod zopet nerazpoloženje proti sebi v Grčiji, Jugoslaviji, Albaniji in drugod na vzhodu Jadrana in Sredozemlja. Laži, ki se pojavljajo v angleškem tisku o Trstu, so resnici plod tržaskih fašistov, ki so se ustrašili kazni, ki prihaja se Maj z vso težo na njo. -

TITO I ALEXANDER

LONDON, 15. maja - U svom jučerašnjem broju "Times" donosi uvodni članek u keme pored ostalog kaže: "I u Londonu, i u Washingtonu izražava se nada, da će ovo pitanje rešiti se bez večeg sukoba. Prema tome izjavi američkog pomoćnika ministra spoljnih poslova Grewa Trst treba da ostane pod medjunarodnom kontrolom sve do konferencije. Ovim sporom je pokrenuto pitanje mirnog dvostranog ili višestranog normalnog rešenja teritorijalnih sporova. Pitanje Trsta ovde se ne proteže. U ovom slučaju, medjutim, bilo druga. - Uredništvo.

je i nekih drugih momenata koji su se morali uzeti u obzir. Za potrebe savezničkih armada u Austriji, neophodno je bilo raspolaganje tržaskom lukom. U tome smislu, general Aleksander razgovarao je sa Titom, pokazujući mnogo prija teljstva. Kad je Tito u toku tih razgovora izjavio da je Jugoslavija ozbiljno rešena da okupira Trst i jedan deo južne Avstrije, general Alexander poslao je šefa svog glavnog stana u Beograd, da razgovara o tom pitanju sa jugoslovenskom vladom. Pošto ovi razgovori nisu doveli do zaželjenog rezu - ltata, gen. Alexander poručio je jugoslovenskom maršalu, da je ceo slučaj predan iz njegove nadležnosti u nadležnost vlada Sedinjenih država i Velike Britanije.

JUGOSLOVENI SU ZAUZELI U TRSTU ODLUČAN STAV

LONDON, 15. maja - U jednom izveštaju iz Beča, dopisnik Timesa piše pored ostalog: "U Trstu se obe strane drže korektno, a u ličnim odnosima srdačnost nije potpuno odsutna, gdekod se makne čovek, u toj jadranskoj luci nailazi na čudne prizore. Na dugom mostu izmedju Trsta i Tržica, na kraju mosta, blizu mora stoji engleska straža. Prema Tržicu - jugoslovenska. Oni su živi simbol današnjeg stanja. Svaki od njih čuva stražu, dok se glavna odluka donosi negde daleko, "na višem stepenu". Dok trupe maršala Tita, odličnog vojničkog držanja prolaze Trstom i okolinom, jedna grupa britanskih mornara radi na obali na opravci nekih lučkih uredjaja, to pokazuje da se i pod ovako izvanrednim uslovima može raditi sporazumno i prijateljski. U ostalom, britanski vojni krugovi prihvatili su gledište da istočno od Soče ne sme biti mešanja u jugoslovenske poslove. To neće biti slučaj ni zapadno Soče, ali tu bi američke i britanske čete uživale prednost u svim stvarima, koje su im potrebne.

TRST IZGLEDA KAO DEO JUGOSLAVIJE

LONDON, 15. maja - Dopisnik Daily Heralda u svom izveštaju iz Trsta, kaže pored ostalog: Trst izgleda kao deo Jugoslavije. Jugoslovenske zastave i straže susrećete na Soči, 15 km zapadno od Trsta. Drumom izmedju Trsta i Reke kreću se duge kolone kamiona, punih jugoslovenskih vojnika. Britanski i američki vojnici gotovo se i ne primećuju. Potokrake jugoslovenske zvezde čuvaju sve javne zgrade. Jugosloveni su zauzeli u Trstu veoma odlučan stav, počev od četvrtog maja, kad su razbili jednu talijansku povorku na Piazza Unità.

SE LITE V je za 2 - 3 dni u s t a v l j e n a, ker se morajo v novem taborišcu izvesti se razne tehnične preureditve in popravila.

CITATEJI naj nam oprostite, da smo se nam v naglici zmesale strani - druga je pravzaprav tretja in tretja je

O B S E L I T V I

Včeraj popoldne je iznenada prišla odredba, da so vse narodnostne skupine razen Poljakov v največji naglici preselile iz Dachau-a - kakor pravijo - v Schleissheim. Odredba je vzbudila veliko vznemirjenje, ki pa se je še do večera poglobilo. Davi so prve skupine začele zapuščati taborišče.

Ne nhamo še živeti kot jetniki, samo težo prekladamo z rane na rano, množica menjajočih se vtisov se usipa na nas, da skoraj klonemo pod bremenom. Odhajamo iz tega mesta zločina in smrti, nekam drugam gremo, ne dvomimo, da na svetlejši, boljši kraj - toda na tistem se bijeta v nas žalost in radost. Ni nam dano, da bi se s srcem in pogledom objeli domovino, ni nam dano, da bi se že stopinja dotaknila zemlje, ki nas dolga leta zeja po nji, samo iz "lagerja" se selimo v "lager", samo iz karantene prehajamo v karanteno. Ne nhamo še živeti kot jetniki, človek se ne sme še vzravnavati v nas.

Odhajamo s tega kraja, ki so nas bili nasilje, prelita kri in prestano trpljenje prikovali nanj. Ni nam treba srca trgati od njega, in vendar nam je pri duši težko kakor pri slehernem slovesu. Med redkimi srečnimi smo, ki jih je bila pot zavedla mimo krematorija, strahotne katedrale tega peklenškega mesta, in se smemo zdaj nestrpni pripravljati na povratek domov. Slehera stopinja tu nam je bila muka, slehera misel obup. Ah, kako težko so bile minute samote, ko se je sredi vrveče množice, sredi ponizanj in žalitov, oglašal spomin na dragega človeka in dom, koliko skeletnih misli je zamenjalo podnizki stropi zadušljivih pogledov na preobljudenih blokih, koliko vročih solza je kapalo nazaj na izmučeno srce, ki so bile na skrivaj sramezljivo privravale iz njega. Da, vse se je prebilo in prezivelo, toda kje so bese, da bomo komu dopovedali gorje, ki mu je bilo priča to težko, neusmiljeno dahavsko nobo, kje je uho, ki bi moglo dojeti našo jecljajočo pripoved? - Nic ne smete vzeti s seboj, pravi ameriško poveljstvo, ko zdaj odhajamo, razen kar je izpričano vašega. - In vendar vsega, kar je naše, ne moremo jemati s seboj,

ne moremo naložiti na kamijon. Zdaj, ko odhajamo, nam je pri srcu, da bi sedli na culo bedo, ki so nam je nabrala v teh letih, in se zjokali, brezumno, neutešljivo, kakor človek nad pogoriščem vsega, kar je imel. Zmoredni in izgubljeni smo, da bi se skoraj, niti s silo ne dali prognati odtod. Ne vem, skoraj ni vere v nas, da bi mogli začeti še novo življenje.

Da, misli in kletve so, stopinje in solze, morda so kaplje krvi, ki smo z njimi pojili ta prokleti kraj, zato nam je težko, ko odhajamo. Toda na tisoče in tisoče jih je, ki so legli, da nikoli več ne vstanejo, da, nasilno pobiti, od revščine onemogli, pognojijo to dahavsko zemljo, da na njih kosteh zrastejo barake in ceste, da se njih popeli raztrese po nasadih plantaž. Padali so kraj nas od zime in gladi, od krogel in injekcij, od zapuščenosti in nasilstev, toda desetorostop se niso razredčili, zmirom novi so polnili vrzeli, zmirom nobi so odhajali v smrt. Dvakrat smo njihovi - mrtvi nas hočejo in mi noco od njih. Mrtvi nas ne daje iz rok, kupi mrtvih izpred krematorija, vagoni, vozovi mrtvih hodijo z nami, steklene oči, rožeči se zobe, skeleti, ki se bleste izpod tanke kože, nas opominjajo, naj si jih vtisnemo v spomin. - Ne vemo, kje so naše žene, pravijo, ni jih bilo, da bi nam s celotno smrtno znoj, naši otroci jočejo daleč od tod - samo vi sto, da nas vidite, ne smete nas pozabiti. Pojdite in povejte vsemu svetu, kaj so nam storili. Ah, pravijo, tudi vam gorje: poravnati morate, kar se ne da več poravnati. - Mrtvi nas hočejo in mi noco od njih. In kamorkoli pojdemo, jih v dušah porešemo s seboj, in kjerkoli se ustavimo, bodo bivali z nami. Krematorij na obzorju, temnosivi dim iznad masivnega, oglatega kamina v smrekovem gaju - povsod ga bomo videli skozi okno svojega srca. In kdor bo hotel pozabiti, ga bodo mrtvi v težkih nočeh prihajali buditi iz sna.

Odhajamo. Napravili bomo korak bližje domovini, bližje bolemu mostu svobode. Vračamo se, da izpolnimo, kar nam je naročeno.

L. M.

ZARADI SELITVE SMO ZAKASNO SKRČILI OBSEG LISTA NA 4 STR.

Mijo Stanojlovič:

ŠVABA POSTAJE ŽITELJ SEOSKE OPŠTINE
(nastavak)

Franja Šulc ko da je čitao misli granzlijivog Vojislava, pa je instiktivno osečao da ga postepeno osvaja. Naravno kmet Vojislav mu je ustupio stajaču sobu svu zastretu čilimima, u kojoj je dvaput-tri u godini spavao gr. ski načelnik, policijski pisar ili kum kad mu je kršćavao unūce.

Kmet Vojislav je na sva usta hvalio svoga švabu, kako je dobar majstor. Neki su vrteli glavom, jer su sami gledali svojim očima kako su drugi radili oko mašine a on je pijuckao šljivovicu i "nadziravao", i upijao ustima ko neka belosvetska.

Već je mašina bila gotova i isprobana. Radila je ko sat. Tad kmet Vojislav pozva Franju da sedne pa mu poniznim glasom promuca: "Vreme je da svršimo račun. Koliko treba da ti platim za rad oko mašine? I porē od nekog unutrašnjeg straha crveniti i znojiti se, grickajući avoje duge brkove; beše ga obuzeo neki šid 17

- Gazda Voj, to ništa tobi ne naplatim. Ti ćeš mani učiniti da radim u vaša selo i da živim kao poštena covok.

- I ja tobi kažem: pridiću te, u opštinu, u moju kuću, kao sina, - iesi li čuo?

- Fala ti, ja znala što ti dobar čovok. A u sebi je dodao: samo mi to treba.

Na prvoj odborskoj sednici kmet je predložio da se Franja primi u žiteljstvo njegove opštine. Svi su se odbornici pogledali, a Bosko Pavlović i Pavle Stanojlović u jedan glas povikaše: "Ne može, ne može, - ne prima se taj predlog.

- Kako ne može, reče kmet Vojislav, valjda ja znam šta radim, zakleo sam se da ću raditi za dobro opštine, a narod mi je dao poverenje, a predsednik ovlašćenje.

- Treba da pitamo popa i učitelja, šta oni na to misle, povikaše neki iz odbora. Kmet je unapred znao da pop i učitelj neće biti za njegov predlog. - Pa zar zbog ove stinice, braćo, da pitamo ceo svet? Govorio je kmet. Ja se ovde pitam i vi. Pop nek ide u crkvu a učitelj u školu: kako mi rešimo tako i nek bude. A ja volim da se primi ovaj čestiti majstor. U sednici nasta komešanje. Niko nije usvajao njegov predlog, ali ko da se zameri, pa se čuo još veći žagor. Tad delovodja naglo ustane i tihim glasom reče: "Brago, ja sam zato da se ove usvoji, pa da prodjemo na drugu tačku dnevnoga reda, a vi kako hoćete.

- Da se primi, povika većina. I tako švaba postade žitelj kmetove opštine. Po svršenoj sednici dodje pop Stanojlo i učitelj Ivan i odmah im saopštice da je svaba primljena.

IZ NAŠE DOMOVINE SO NAPRAVILI KONCENTRACIJSKO TABORIŠČE

Meljska vojašnica v Mariboru - masovni grob spodnještajerskih duhovnikov

MARIBOR, 15. maja - Po zasedbi mesta so si poročevalci tiska ogledali prostulo Meljsko vojašnico, ki je služila Gestapu in oddelkom SS kot koncentracijsko taborišče od leta 1941. dalje. Ugotovilo se je, da je tudi tukaj vse polno sledov o mučenju in pobivanju naših ljudi. Leta 1941. je bil v Meljski vojašnici usmrčen aktivist Nabor, eden prednih delavcev Osvobodilne fronte; tudi nad 300 spodnještajerskih duhovnikov je našlo tamkaj smrt.

MARIBOR, 15. maja - Ugotovljeno je, da so Nemci po zasedbi Maribora zaplenili "za okrepitev nemštva na Štajerskem" vsa slovenska posestva in premoženja. Toda oddelki SS in Gestapa so vse dragocenosti kar sami odnesli s seboj.

MURSKA SOBOTA, 15. maja - Na smrt na vošalih sta bila obsojena Ludvik Krčmar in Oskar Frank, ker sta kot madžarska vohuna in agenta-provokaterja spravila z ovadbami mnogo zavodnih Prekmurcev v taborišča in pred madžarske krvnike, kjer so bili ustreljeni.

j-ZAGREB, 15. maja - Tukajšni listi prinašajo v zadnjih dneh poučne članke o Medjimurju, ki je moralo od leta 1941 do zopetne osvoboditve ponovno trpeti pod šovinističnim madžarskim režimom. Medjimurska gozdelica, ki šteje okoli 120.000 prebivalcev in 870 km², je takorekoč najčistejši del Hrvaške, ker ima nad 97,75% Hrvatov in Slovencev. Med madžarsko zasedbo so medjimurški rodoljubi pretrpeli jako mnogo in proti njim sta se vršila dva velolizdajniška procesa, eden v Murški Soboti, drugi v Počuhu. Obsojenih je bilo takrat nad 80 rodoljubov na smrt.

DERZAVIN O ZNANSTVENEM DELU V SOVJ. ZVEZI

j-BEOGRAD, 15. maja - Član sovjetske akademije znanosti, Deržavin, je imel včeraj zvečer izredno zanimivo in vsestransko informativno predavanje o stanju znanstvenega dela v Rusiji s posebnim ozirom na obrambo državo. Pri tem je ugotovil, da je ruski znanstveni svet zvesto stal na strani vlade in z novimi iznajdbami mnogo pripomogel k tako velikim zmagam sovjetskih vojsk nad Nemci.

j-BEOGRAD, 15. maja - Za poslanika demokratske federalne Jugoslavije v Albaniji je bil imenovan Velja Stojic.

j-BEOGRAD, 15. maja - Dovoljena bo v kratkem svobodna prodaja živil. Ob onem se je načelo tudi vprašanje, da bi osebe, ki ne delajo, ne prejemale hrane.

j-BEOGRAD, 15. maja - Ministrstvo za poljedelstvo je izdalo sporazumno z ostalimi prizadetimi ministrstvi odlok, ki predvideva načrtno razdeljevanje gospodarskih dobrin, pred vsem potrošnega blaga na podlagi podatkov, ki jih je v tem pogledu sestavilo ministrstvo trgovine in industrije.

OD RENA DO BERLINA

+BERLIN, 15. maja - Življenje v zasedenem Berlinu se je pričelo polagoma vračati v normalni tok. Delovni odredi so počistili vse ulice in pričinja sedaj zopet ulični promet. Tudi cestna železnica bo kmalu imela 12 glavnih prog v obratovanju in pripravlja se vzpostavitev prometa na treh glavnih progah podzemeljske železnice. Zaenkrat dnevniki se ne izhajajo, pač pa se je zopet oglasila radijska postaja, seve pod rusko kontrolo. Iz Rusije je pričela prihajati tudi hrana in se po sovjetskih vojaških oblasteh razdeljuje javnim kuhinjam, kjer prejema prebivalstvo hrano.

+LONDON, 15. maja - Na levem bregu Rena ležeče nemške pokra-

jine se polagoma vračajo k normalnemu življenju. Izhaja sedaj troje dnevnikov in sicer: "Aachener Nachrichten", "Kölnischer Kurier" in "Hessische Post", ki služijo istočasno tudi kot informacijski uradni listi zasedbenih oblasti. Iz njih se dozvedava, da je sedaj glavna naloga nemškega prebivalstva, da obdela vsak kotiček zemlje, vsak vrt, da bo krita potreba živil v prihodnjem letu, ko ne bo od nikoder Nemčija prejemala hrane. Vsa posestva bivših prvakov stranke in SS se zaplenijo in razdele na majhne njive, ki jih morajo župani razdeliti med one, ki nimajo zemljišča za obdelanje. Vodstvo vseh poljskih del je poverjeno občinam. "Hessische Post" naglašja, da je usoda nemškega naroda v veliki meri odvisna od pridnosti pri obdelovanju lastne zemlje.

DODEKANEZ I VLADIKA DAMASKINOS

LONDON, 15. maja - "Daily Herald" objavljuje danes izveštaj u kome uglavnom veli: Grčki episkop Damaskinos odplovio je danas iz Pireja na krstarici Ahoron da na Dodekanezu istakne grčku zastavu. Podvlači se da su saveznici odobrili ovu posetu u znak priznanja junačkog Grčkoj za njena stradanja i uspehe u ratu i da ova poseta anticipira povlačenje granica na mirovnoj konferenciji. Namesnik Damaskinos nosi sa sobom dvanaest zastava. One će biti istaknute na dvanaest dodekaneskij ostrva. Povodom ovog izveštaja, primećuje redakcija u svom komentaru, na današnjoj konferenciji štampe u Foreign Office-u, predstavnik ovog našeg ministarstva imao je da odgovara na ovakva i slična pitanja: "Ne odstupa li možda držanje saveznika u ovom slučaju od američkog stava u pitanju Trsta?"

OB GORNJEM TOKU DRAVE

j-BEOGRAD, 15. maja - Načelnstvo gen. štaba jugoslovenske vojske javlja, da se zasledovanje proti zapadu umikajočih se Nemcev nadaljuje ob gornjem toku Drave in je bilo včeraj, 14. maja zajetih nadaljnjih 19.000 ujetnikov, med njimi ves štab neke nemške divizije s poveljnikom gen. Fischerjem na čelu.

j-BEOGRAD, 15. maja - Znale velike železarnice in toplice v Zonići v Bosni so spet pričele z obratovanjem.

NEW YORK, 15. maja - Napačna je trditev, da je tudi Nemčiji namenjena pomoč iz Amerike. Uradno se ugotavlja, da bo v Nemčijo prihajala hrana iz Amerike samo za ameriško vojsko in politične deportirance, dokler bodo se ostali v taboriščih.

PRIHOD SOVJETSKEGA GENERALA

DACHAU, 15. maja - V taborišče je prispel neki sovjetski general, predstavnik sovjetskega poslanstva v Parizu. Takoj po prihodu je sprejel generala Mihajlova, predsednika Sovjetskega odbora in mednarodnega komiteta, da se porazgovori z njim o povratku tovarišev Rusov v domovino.

MAUTHAUSEN JE UNICIL NAD 1/2 MILIJONA LJUDI

+LONDON, 15. maja - Oddelki III. armade so osvobodili eno najhujših priporiških taborišč, Mauthausen pri Linzu, zgrajeno v velikih granitnih kamnolomih dunajske občine. Dopisniki poročajo o strašotnih načinih mučenja in ubijanja pripornikov: izgladovanju, zastrupitvi po plinik, zmrznenju, injekcijah s petrolejem oziroma bencinom in metanju sestradanim psom. V zadnjih dveh letih je tako umrlo 210.000 pripornikov, v vsej dobi pa nad pol milijona ljudi. Američani so našli v taborišču okoli 16.000 pripornikov in okoli 15.000 trupel. Umrljivost je znašala zadnji čas nad 300 dnevno.

PARTIZAN U UNIFORMI AMERIČKOG VOJNIKA

Medju mnogim vojnicima, koje svakodnevno susrećem nadje se pokadkad i po koji naš zemljak u uniformi američke vojske. Rasni dinarski tip veoma često iskoči od tipova drugih rasa ostalih američkih vojnika.

Jedan vooma interesantan takav naš zemljak je nesumljivo i živo Svetozar Mirković. Svetozar je iz Bosne, iz sela Maljeva, srez Kotor Varoš. Kao džim razvijen, crn opaljena lica, vidi se stari ratnik. Tek mu je 18 godina, a već je u ratu pune četiri godine. Još kao 14-godišnji dečko pridružio se partizanima. Prolazivši kroz bojeve i okršaje, boreći se kao lav, naš Svetozar je stekao iskustvo neverovatnog borca i ratnika. Njegova pričanja puna su jeze, ali divljenja. Čovek bi ga slušao i dan i noć, naročito pak onaj, koji poznaje sve gudure i klance, sve šume i potoke naše, i u ovom ratu toliko proslavljene Bosanske Krajine. U svakom okršaju je uzimao vidnog učešća. Svugde, iako najmladji, služio je za primer mnogima, pa čak i mnogo starijim drugovima. Svetozar ne poznaje šta je to strah. Za njega, kao čoveka i sina Bosanske Krajine, kao da nije nikad ni postojao. Njegova desetina ponosila se njime. Isto tako i njegova porodica. Bistar po prirodi, kao što je skoro svaki naš seljak, snažan, odvažan i odlučan Svetozar je počeo i da napreduje. Kada je politički komesar njegove jedinice pao, Svetozara jednoglasno izabiru za kurs za političke komesare. Komandir je za i protiv. Gubi jednog odličnog borca, ali i jedinica dobija novog političkog komesara, koji potiče iz krugova prvoklasnih boraca. I njemu se teško odlučiti; namrštilo se njegovo mlado, ali u borbi preplanulo čelo. Namrštilo se po prviput, možda! "Idem", kaže Svetozar, "tako želi komandir, tako želi jedinica. Kao nagradu za svoju hrabrost odobri mi komandir, da se po završenom kursu, kako prolazi pored kuće, malo navratim kući, da obidje oca i majku. Ja, ali to bese njegova narečja. Na njega vrebaju i paze. Cim je došao kući upadaju Nemci i Ustaše i hapse ga.

Šta je sve proživio Svetozar od tog časa pa sve do radnog lagera u Würzburgu teško je opisati, ali mi, koji smo toliko proživeli u koncentracionom logoru, možemo shvatiti.

I tu Svetozar pokazuje da je stari borac protiv fašizma. Kada su se oslobodilačke armije američkih država njegovom logoru približile i oslobodilo ga, javlja se Svetozar sa još 25-30 naših Jugoslovana kao dobrovoljac u VII. američku armiju. U uniformi američkog vojnika dolazi Svetozar osam dana po oslobodjenju lagera u Dachau; gde je danas zaposlen u vojničkoj kuhinji.

Pop poblede, učitelj se namrgodi.

- Nija ga trebalo primati, reče pop.
- Što opet da ga ne primimo, odvratil kmet.
- Dobro, dobro, - ne znate vi šta je švaba, dodade učitelj Ivan.
- Ja, ja, ne svidja mi se ova rabota, procedi kroz zube pop Stanojlo.

Učitelj Ivan u znak odobravanja samo klimnu glavom i odoše. Kmet Vojislav došavši kući još sa kapije povika: "Franjo, Franjo, primljen si. Ispričao mu je da pop i učitelj nisu bili saglasni. Franja je slušao Vojislava ali je sav drhtao od besa što su protiv njega bili pop i učitelj. Beso se sav zajapurio u licu ko curan, pun jeda, ko da je u sebi progovorio: Ne znaju oni ko sam ja. Osveticu se ja njima i to grdno osvetiti.

Upoznati Svetozara i s njime duže pričati je pravo zadovoljstvo. Slušajući njegove doživljaje iz svih mogućih bojeva čovek preživljava sve one uspehe i sva ona žvlaččenja kroz koja je naš zemljak prošao. Čovek zažali što sve to nije sam proživio.

Vredno je spomenuti da je Svetozar odmah po dolasku u Dachau a čuvši da je naš mučitelj bivši Rapportführer-Böttger zaposlen tovarenjem pobijenih i pomrlih dachauvskih zatvorenika otišao da mu kako on kaže "udari par njih u rebra", za sve ono što je nama učinio. I. Sedlaček

GOSPODARSTVO SE PREUSMERJA K MIRU

g-LONDON, 13. maja - Pričelo se za vse pripreme, da se prilagoditi angleška proizvodnja zopet mirovnim zahtevam. Za vojne svrhe bi delal samo del industrije, kolikor bi to potrebno za vojno na Daljnjem Vzhodu in kolikor tega ne bi zmogla industrija v Indiji, oziroma tamkajšna proizvodnja vobče.

g-NEW-YORK, 13. maja - Gospodarski položaj v Evropi je zelo težak in predstavlja velikanski problem. Po uničenju skoraj vseh dobrin in sredstev za proizvodnjo in po znatnem poškovanju transportnih sredstev je nužno potrebno, da se postavi evropska produkcija zopet na načelno osnovo: Evropa mora sama sebe vzdrževati. S tega stališča mora priti v razne evropske predele dovoljno število lokomotiv, vagonov, avtomobilov in kamionov, gume in drugih sirovin.

- Sicer ne bo mogoče pravilno razvoziti premoga in drugih rudarskih proizvodov na potrošna oziroma industrijska področja.

g-LONDON, 13. maja - Med zavezniki je bil sklenjen sporazum za organizacijo transportnih sredstev v Evropi.

g-LONDON, 14. maja - Prehranjevalno stanje prebivalstva v Nizozemski je padlo v zadnjih mesecih nemško zasedbe tako ugodno, da je grozila smrt tisočem v Rotterdamu in Haagu. Ugotovljeno je, da je vseboval dnevni obrok hrane le še šestino one množine, ki je potrebna za normalno prehranitev posameznika. Po prizadevanju zaveznikov in nizozemskega Rdečega križa se je položaj že toliko popravil, da prejema danes že oseba približno 2/3 normalnega obroka.

ZVEZA MED BIRMANIJO IN KITAJSKO OBNOVLJENA

KALCUTA, 15. maja - Čiščenje pokrajin ob reki Iravadi se nadaljuje in bo v kratkem ta predel Birmanije popolnoma osvojen. - S padcem Rangoona se je odprla zopet zveza med Birmanijo in Kitajsko, kar bo pripomoglo k okrepitvi kitajske fronte. Z izgubo Birmanije je za Japonce v zvezi tudi izguba vseh tamkajšnih petrolejskih vrelcev in rudnikov kositra. Kitajske čete so pričele z napadi v pokrajini Hunan in dosegle nadaljne uspehe; japonski odbojni napadi so bili vsi onemogočeni.

ŽRTVE AMERIŠKE ARMIADE V EVROPI

+NEW-YORK, 15. maja - Izgube ameriške ekspedicijske armade v Evropi znašajo glasom zadevnega poročila vojnega statističnega urada skupno 971.480 vojakov; med njimi je smrt na bojnem polju doletela 216.109 vojakov in častnikov. Ostali so bili bodisi ranjeni, bodisi so prišli v nemško ujetništvo in so sedaj zopet svobodni.

NEVSKKE PODMORNICE SE MORAJO PREDATI

+KODANJ, 15. maja - Kakor se doznava, so nemški mornarji potopili na zapadni šlezviški obali 3 rušilce, 6 podmornic in nekaj drugih manjših edinc nemške mornarice.